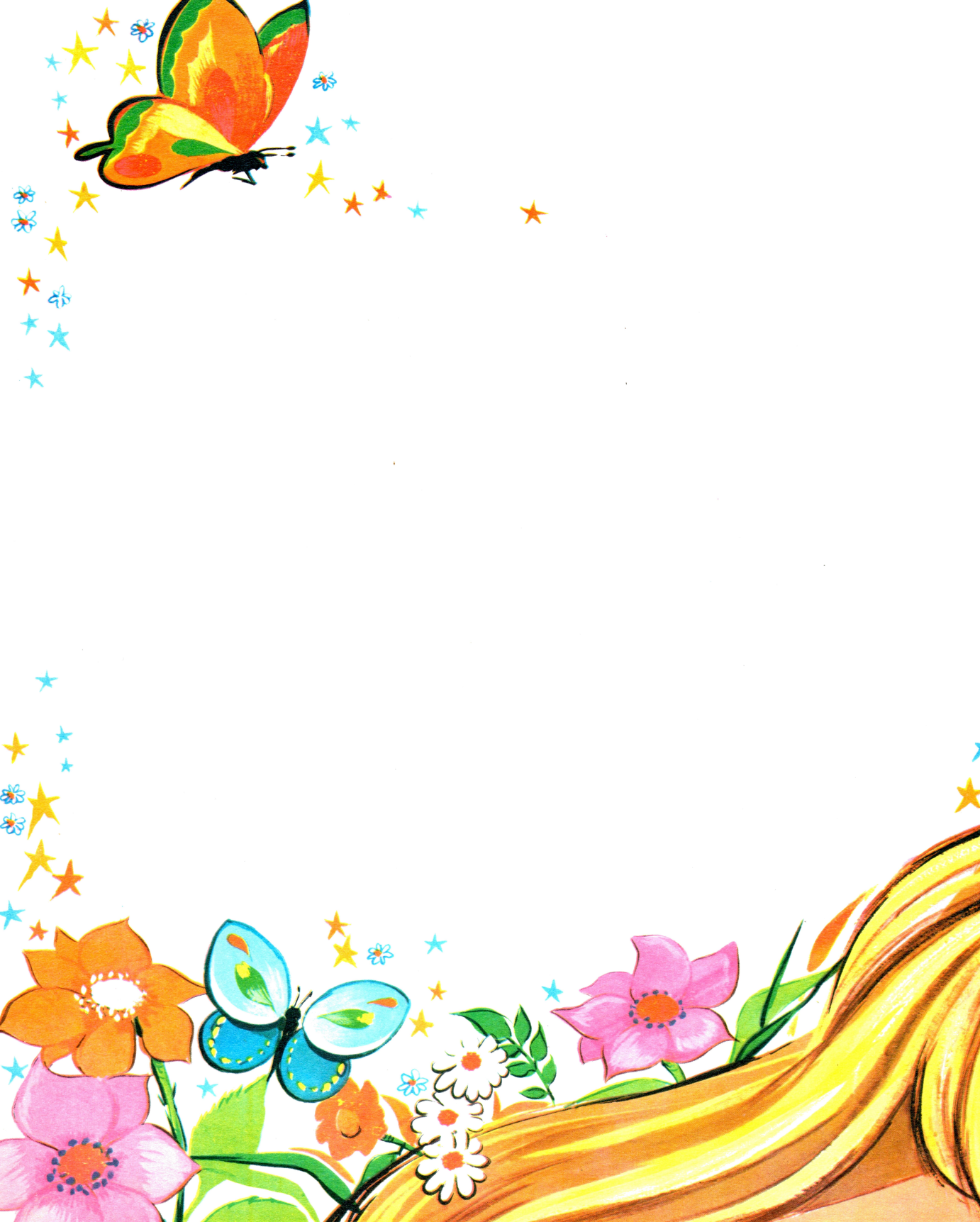
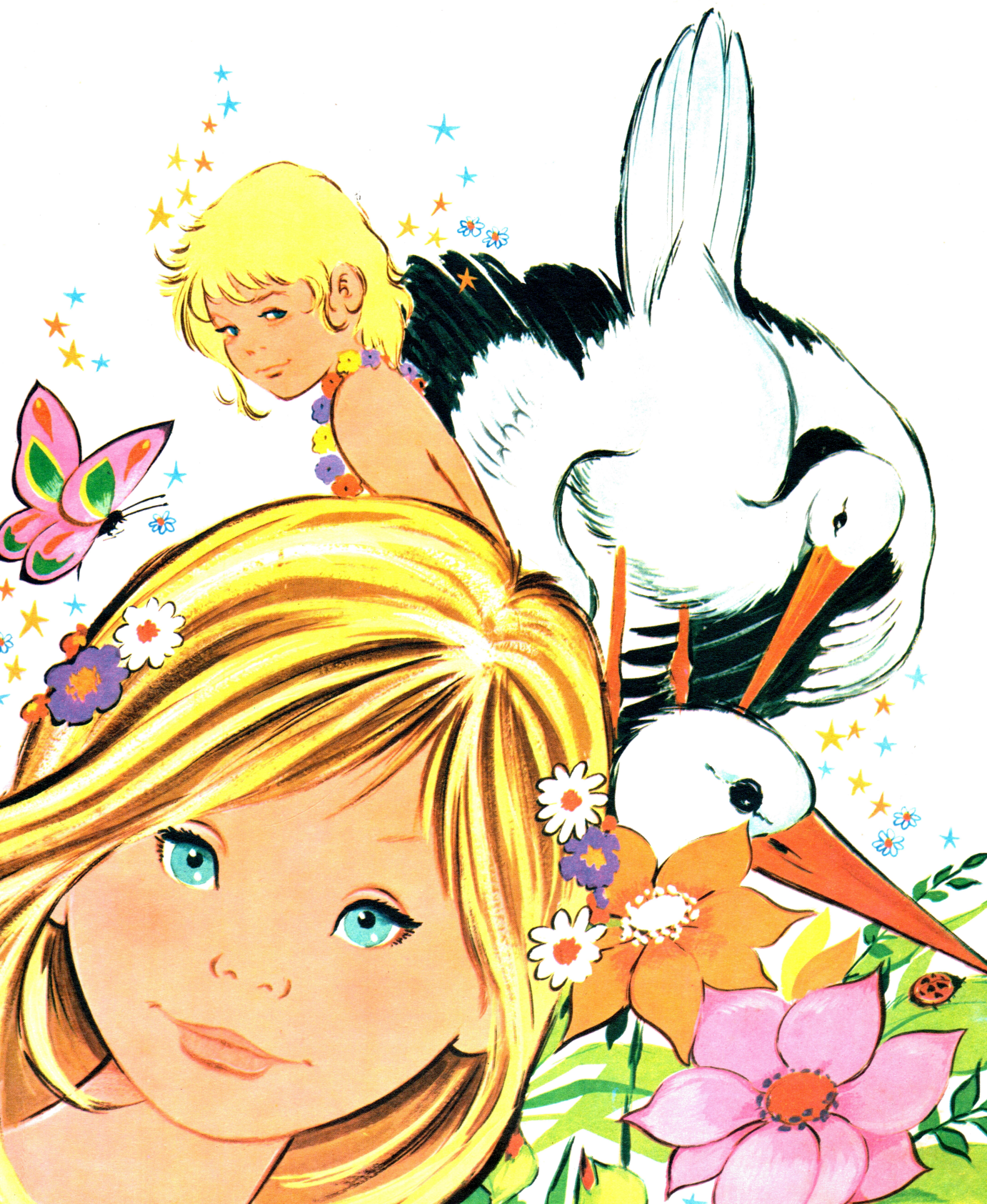

VJERNI IVAN
i druge bajke

GRIMM

GRIMMOVE BAJKE

Knjiga 10

VJERNI IVAN

DVANAEST KRALJEVIH LOVACA

STAKLENI KOVČEG

Ilustracije: Maria Pascual

Izdavači

NIŠRO »OSLOBOĐENJE«
OOUR Izdavačka djelatnost
Sarajevo, Džemala Bijedića 185 – Izvršni izdavač

Za izdavača: Srboljub Petronijević
Glavni i odgovorni urednik: Miroslav Prstojević

ITRO »AUGUST CESAREC«
OOUR Izdavačka djelatnost
Zagreb, Prilaz JA 57

Za izdavača: Dragan Milković
Glavni urednik: Zdravko Židovec

Prijevod: Budislava Ščekić

Recenzenti: Jakov Jurišić, Lepa Špoljarić

© Copyright by Keystone

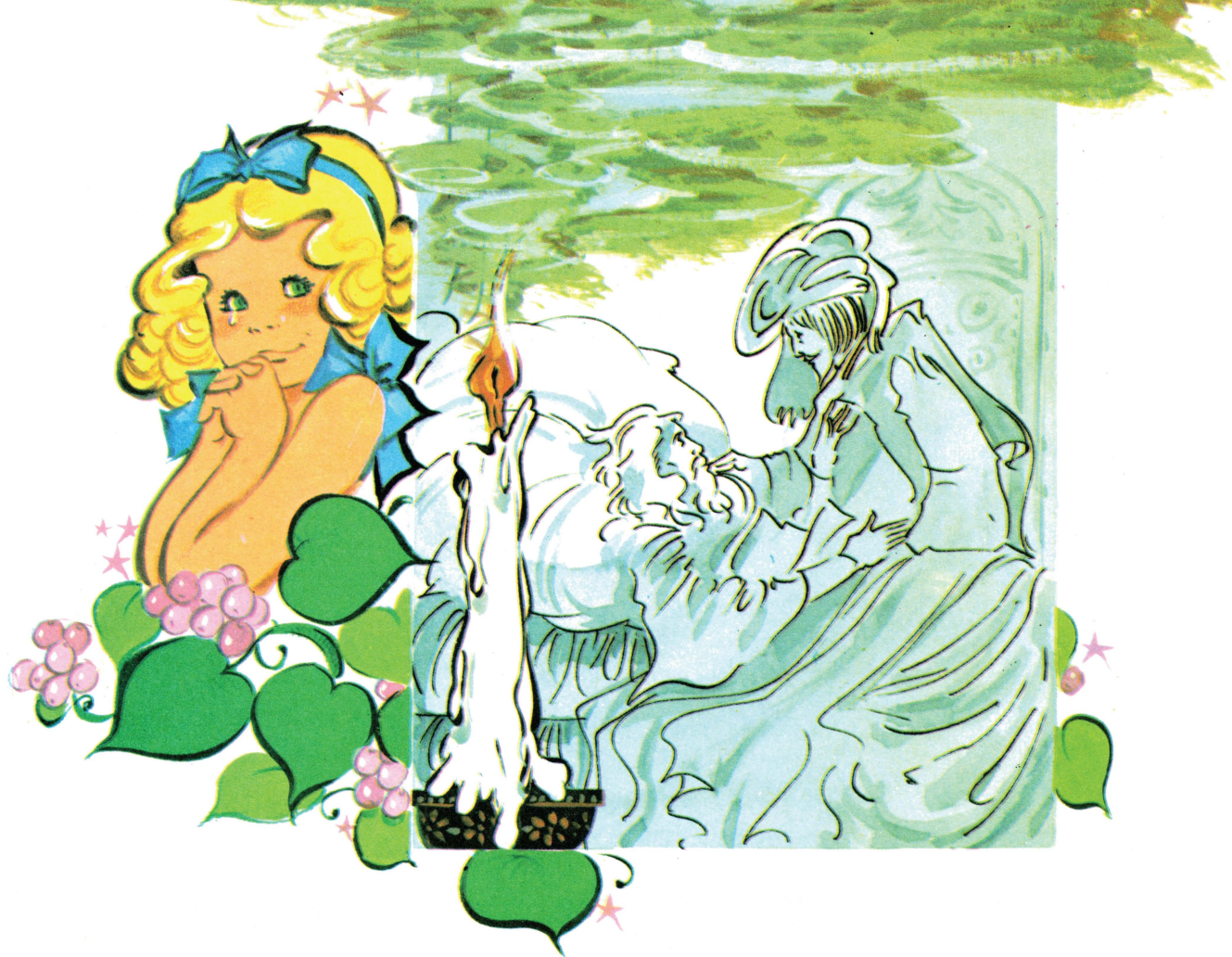
Naklada: 15.000

Prvo izdanje 1987.

Tisak: NIŠRO »Oslobođenje«
OOUR Štamparska djelatnost

Na osnovu mišljenja Republičkog komiteta za obrazovanje, nauku, kulturu i fizičku kulturu SRBiH, br.: 02-413-135/86 od 25. 4. 1986. godine, redni broj 142 priloga 1, oslobođeno plaćanja poreza na promet

YU ISBN 86-319-0058-3
86-319-0072-9

VJERNI IVAN

Jedan kralj, koji već bijaše dosta star, imadaše veliki dvorac gdje čuvaše svoje blago i bogatstvo. Jednoga dana razboli se i, pošto je osjećao da mu je kraj blizu, pozva svoga najvjernijeg slugu i reče:

— Vjerni moj Ivane, dobro znam kako si me vjerno služio cijeloga života i koliko si me poštovao! Stoga te zadužujem da paziš na moga sina kada ja umrem. Princ je još vrlo mlad i, kako to već biva, sa svoje je mladosti nesmotren. Ti ćeš paziti na nj i učiti ćeš ga onako kako bih ga ja učio. Ako mi to obećaš, mirno ću sklopiti oči.

— Služit ću vjerno vašem sinu i nikada ga neću napustiti, pa stajalo me to i života — sažme sluga svoju odluku.

— Znam da se mogu pouzdati u tebe i umirem miran — kralj će. — Ali, treba još nešto da te upozorim: kada budeš pokazivao dvorac i njegove brojne odaje i salone mome sinu, dobro pazi da ne otvoriš vrata posljednje sobe u dugačkoj galeriji, jer se ondje čuva portret lijepa Princeze zlatnoga krova; ona je tako lijepa da će se moj sin, ako ga bude vidio, odmah u nju zaljubiti i zbog nje će se izložiti velikim opasnostima.

— Obećavam, gospodaru, da tu sobu neću pokazati vašem sinu — uvjeravao ga je vjerni sluga.

Kralj, zadovoljan obećanjem svoga sluge, duboko uzdahnu i klonu glavom da je više nikada ne podigne.

Kada je tijelo starog kralja već počivalo u grobu, vjerni Ivan ispriča novome gospodaru o obećanju koje je dao njegovu ocu.

— Održat ću obećanje, čuvat ću te i biti ti vjeran kao što bijah tvom ocu — doda još jedanput.

Kada su prošla tri dana žalosti za kraljem na dvoru, vjerni sluga reče svomu novom vladaru:

— Došlo je vrijeme da ti pokažem dvorac i tvoje nasljedstvo.

Onda povede mladića kroz brojne sobe, odaje i salone, koji bijahu puni ćilima i vrijednih ukrasa; pokaza mu podrum za piće i podzemne prostorije pune raznog blaga, zlata i dragog kamenja, ali nadaleko obide vrata posljednje galerije, u kojoj se čuvao portret lijepe princeze.

— Zašto ne otvoriš ova vrata? — upita kralj kada prođe tuda.

— Tvoj otac je zatražio da ti ne dopustim ući u tu sobu — odvrati sluga.

Ali, mladi kralj se ne htjede zadovoljiti tim objašnjenjem.

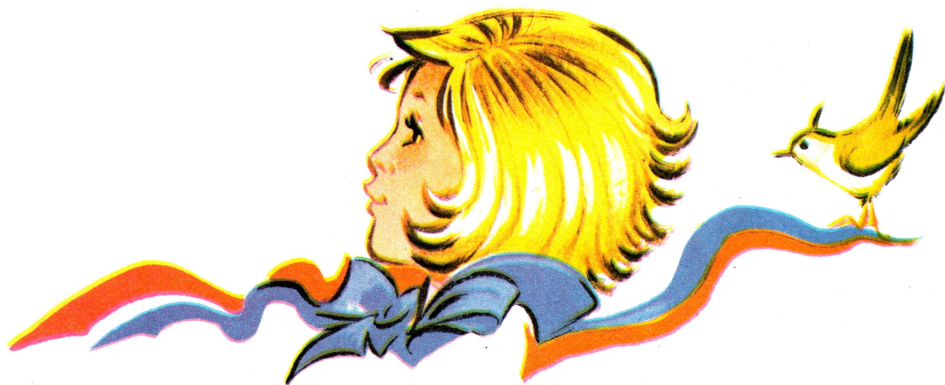
— Ako sam vidio cijeli dvorac, mogu da vidim i ovu sobu — reče i uputi se prema vratima, htijući ih sâm na silu otvoriti.

Sluga prestravljen dohrli i reče:

— Obećao sam kralju da ti neću dopustiti da vidiš što je u toj sobi, jer mi je povjerio da bi ti to donijelo veliku nevolju.

A princ će, čvrsto riješen da uđe i već pomalo ljutit, ovako:

— Baš naprotiv! Moja nesreća će početi ako me ne pustiš da vidim što ima iza ovih vrata, pošto se neću ni po-

maknuti odavde! Neću ni jesti ni spavati dok moje oči ne vide što to ima u ovoj sobi!

Onda sluga shvati da je njegovo opiranje beskorisno i da nema druge nego pokazati princu sobu u kojoj se čuvao portret Princeze zlatnoga krova. Otvori vrata i srne naprijed, nastojeći zakloniti sliku svojim tijelom, ali uzalud: mladić se prope na prste i ugleda je iznad ramena vjernog sluga.

Portret lijepe gospe blistao je optočen zlatom i dragim kamenjem, tako da princ pade na pod, onesviješten.

— Zlo na koje me je upozorio stari gospodar već je počelo — pomisli Ivan sa zebnjom.

Onda dade princu čašu topla vina da se povрати i mladić se osvijesti. Ali, čim dođe k sebi, odmah upita za lijepu gospu sa slike.

— Koja je to ljepotica?

— To je Princeza zlatnoga krova — odgovori sluga. — Tvoj otac me upozoro da bi, ako je vidiš, mogao doživjeti grdnih neprilika, ali što je — tu je, natrag se više ne može.

— Tako lijepa žena ne može mi donijeti nikakvu nevolju — reče mladi kralj. — Moje srce već je osvojeno njezinom ljepotom i ispunjeno tako velikom ljubavlju da je ne bi moglo izraziti ni svo lišće ovoga svijeta pretvoreno u jezike! Moraš mi pomoći da je dobijem, vjerni moj Ivane, neću imati mira ni spokoja dok taj dan ne dođe.

Sluga je razmišljao trenutak o tome kako da najbolje pomogne svom gospodaru, pošto je bilo vrlo teško stići do Princeze i najzad mu pade na pamet:

— Sve što Princeza ima i što je okružuje od čista je zlata — reče Ivan. Dakle, daj svim zlatarima u kraljevstvu tonu kraljevskog zlata i naruči da izrade vaze, pokućstvo i figure svakojakih životinja. Uvjeran sam da će joj se dopasti i tako ćemo biti u prilici da oprobamo sreću.

— Dobro. Čini mi se da je zamisao dobra — prihvati kralj.

Potom naredi da se pozovu zlatari iz cijele zemlje; oni odmah prionu na rad sve dok ne izrade svu silu ukrasnih i umjetničkih predmeta. Onda, prema zamisli vjernog Ivana, sve to natovare na brod.

I sami se, dakako, ukrcaju odjeveni kao obični trgovci da ih ne bi tko god prepoznao. Isploviše i uputiše se ka zemlji gdje je živjela Princeza zlatnog krova. Kada stigoše, sluga zatraži od kralja da ostane na brodu, a on se uputi prema dvorcu.

— Neka brod bude bogato ukrašen i neka se predmeti od zlata vide — reče Ivan kralju. — Možda uspijemo dovesti Princezu.

Ivan uze nekoliko zlatnih predmeta i objesi ih o pojas, pa se uputi u dvorac. Kada stiže u dvorište, zatekne ondje djevojku kako zlatne kante puni vodom iz bunara.

— Što želiš, stranče? — upita ona.

— Ja sam trgovac — odgovori Ivan, otpaše se i poka-
za djevojci ono što bijaše nosio.

— Kakva divota! — uzvikne djevojka u čudu i spusti kante na zemlju kako bi uzmogla bolje proučiti predmete. — Bilo bi dobro da ih vidi princeza, pošto je oduševljavaju predmeti od zlata i sigurno će vam sve otkupiti. Pođite za mnom.

Bila je to glavna sluškinjica, pa je imala pristup u dvorske odaje; tako odvede Ivana do salona gdje je kraljeva kćer sjedjela u zlatnoj stolici i svirala na zlatnoj harfi.

— Gospodarice, ovdje je jedan trgovac koji nudi prekrasne predmete od zlata — obavijesti djevojka princezu.

Princeza prouči ono što bijaše donio onaj za koga je mislila da je prosti trgovac i onda zadovoljno usklikne:

— Sve je tako lijepo i tako savršene izrade da ću sve otkupiti.

Onda vjerni Ivan odgovori:

— Ja sam samo sluga bogata trgovca i ovo što sam donio nije ništa u poređenju s onime što moj gospodar ima

na svome brodu, gospo. Ondje biste mogli pogledati najljepše i najneobičnije predmete ikada načinjene od zlata.

— Donesi mi ih u dvorac — zatraži princeza.

— To je gotovo nemoguće — spremno će Ivan. — To-liko je toga da bi trebalo nekoliko dana da se sve prenese ovamo, a bilo bi potrebno i znatno više odaja nego što ih je u dvorcu.

Ivanove riječi samo povećaše radoznalost lijepe princeze.

— U tom slučaju — reče — p'oci ću sama da vidim čudesu koja ima tvoj gospodar. Povedi me do broda.

Ivan bijaše vrlo zadovoljan kad to ču, jer i ne htjede drugo nego to. Povede princezu do broda, a kada je kralj vidje, još više ga zanese njezina ljepota, pošto bijaše otmjenija i ljepša u naravi nego na slici.

Princeza se pope na brod, a mladi kralj je uvede u brodski salon, dok vjerni Ivan ostade na palubi zajedno s kormilarom, kojemu reče:

— Razapni sva jedra da brod može ploviti punom brzinom, brže i od najbrže ptice!

Dotle kralj pokazivaše očaranoj princezi zlatne predmete koje bijahu izradili njegovi zlatari ne govoreći tko je zapravo i hineći obična trgovca, kako mu bijaše savjetovao njegov vjerni sluga. Djevojka je u čudu gledala dragocjenosti: nakit i posuđe od zlata i bisera, čaše, pribor i prelijepe fontane filigranske izrade. Vrijeme je teklo, a princeza ne bijaše primijetila da je brod već plovio morem; najзад, kada je već bila zadovoljna razgledanjem, oprostila se od trgovca i htjede natrag u dvorac, ali shvati da su daleko na pučini i da brod i dalje plovi punom brzinom. Tada se uplašila.

— Ovo je izdaja! — povikala. — Ugrabili ste me i sada sam u rukama običnoga, besprizornog trgovca. Što će biti sa mnom?

Kralj joj se približio i uze je ljubazno za ruku, nastojeći je umiriti.

— Nisam trgovac kao što misliš — reče joj — nego kralj slavne loze kao što je i tvoja. Ako sam te i ugrabio na prijevaru to je zbog velike ljubavi koja se probudila u meni

već kad sam slučajno vidio tvoj portret. Tvoja ljepota je na mene ostavila tako dubok utisak, da sam pao na zemlju onesviješten, a sada samo želim da postaneš mojom ženom, pošto moj život nema smisla bez tebe.

Ove riječi umiriše princezu, koja rado prihvati da se uda za kralja, pošto i sama bijaše princezom i pošto iz razgovora s princom bijaše zaključila da je mladić ugodan, prijatan i dobra srca.

U međuvremenu, vjerni Ivan je sjedio na palubi i svirao, kada vidje kako se približavaju tri gavrana i slijeću na jedra; onda počеше graktati kao da razgovaraju. Ivan prestade svirati da bi ih mogao čuti. Jedan gavran posve razgovijetno, ljudskim glasom i govorom reče:

— Gledajte! Vodi Princezu zlatnoga krova u svoj dvorac!

— Da, vodi je — dometne drugi — ali, još nije njegova!

— Nije njegova — upade treći. — Pa, ide s njim, brodom!

Gavran koji prvi progovori ponovno reče:

— To nije važno. Čim se iskrcaju, približit će im se prekrasni konj koji leti kroza zrak i odnijet će je tako daleko da je princ više nikada neće vidjeti.

— I nema nikakva rješenja? — upita drugi gavran.

— Ima, naravno: morao bi ga netko drugi zajahati prije toga i jednim hicem iz pištolja skrivena u bisagama ubiti životinju. U tom slučaju, kralj će se spasiti. Ali, tko može znati tako nešto? A ako netko i zna što bi se moglo dogoditi pa ako, u želji da spriječi nevolju to bude ikome kazao, okamenit će se od stopala do koljena.

— Znam ja i više od toga — reče drugi gavran. — Ako netko i ubije konja, kralj će ostati bez svoje vjerenice. Kada uđe u dvorac, naći će na jednome pladnju raskošnu svadbenu odjeću, koja će izgledati kao izatkana od srebrna i zlatnog konca, a zapravo je od sumpora i riblje kosti. Kada to obuče, kralj će se opeći i umrijet će.

Onda treći gavran upita:

— I nema pomoći?

— Ima — dalje će drugi gavran. — Ako netko uzme košulju, zaštićen rukavicama da se ne opeče i brzo je baci u vatru, kralj neće umrijeti. Ali, tko zna tako nešto? A ako netko i zna i ako to bude ikome kazao, okamenit će se od koljena do srca.

A onda se javi treći gavran:

— A ja znam još nešto: čak ako netko i spali košulju, kralj neće izbjeći nesreću. Kada usred svadbena slavlja mlada kraljica počne da pleše, poblijedjet će i pasti onesviješte-

na na zemlju. Ako je netko odmah ne podigne i ne isisa tri kapi krvi iz njezinih grudi, kraljica će umrijeti. Ako to onaj tko zna ikome kaže, okamenit će se od glave do pete.

Nakon ovog razgovora, pošto se već bijahu odmorili, tri gavrana odlete.

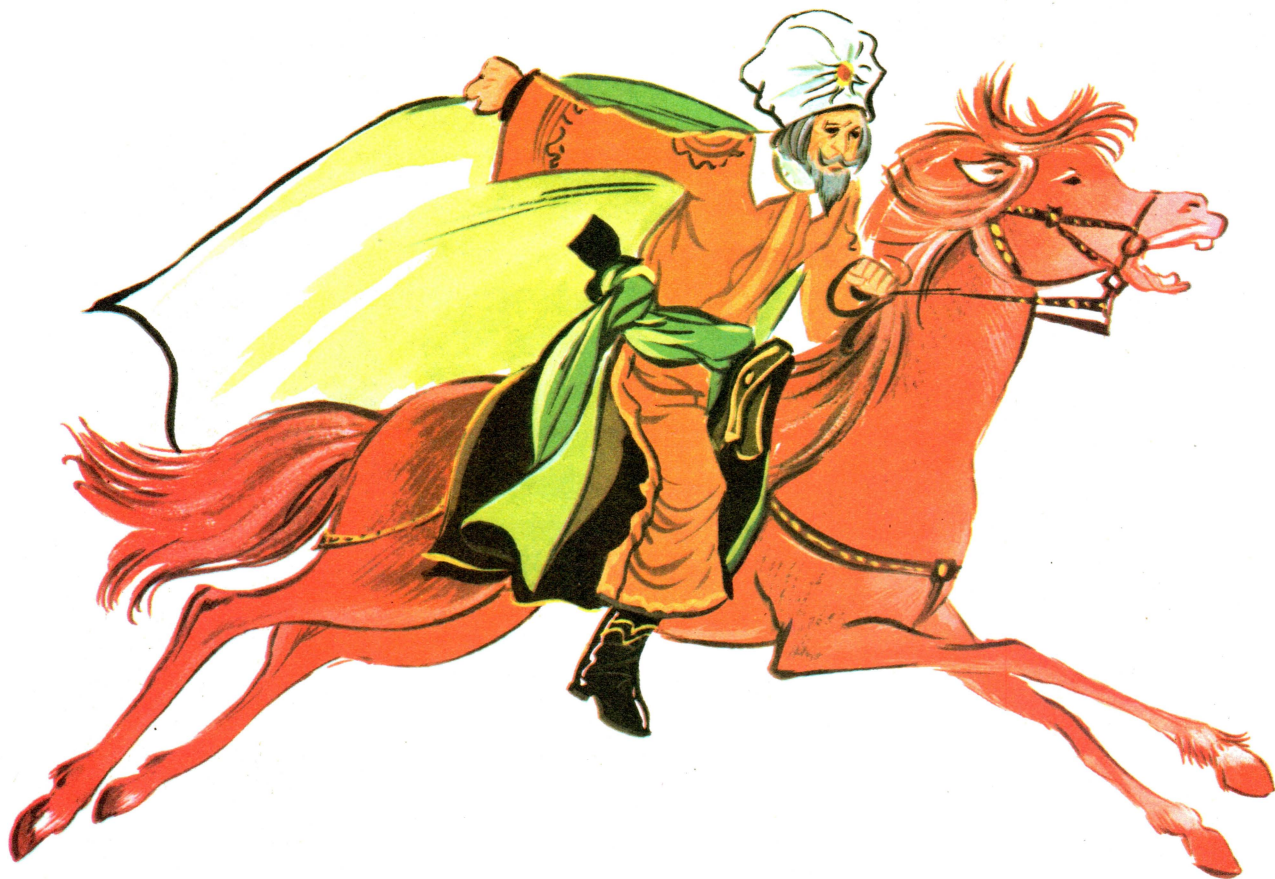
Vjerni Ivan ostade zamišljen i tužan; ako bude šutio neće održati obećanje dano starom kralju; ako bude govorio, platit će to glavom. Najzad donese odluku.

— Zaštitit ću mladog kralja, pa platio to i životom.

Brod stiže u luku i kad se kralj iskrca, u kasu mu se približi prekrasni konj vatrene boje.

— Dobrodošao da me odnese u dvorac! — uzviknu kralj.

I htjede uzjahati, kada ga vjerni Ivan preduhitri i u jednome skoku uzjaha konja; onda iz bisaga izvuče pištolj i obori ga.

Sluge koje su pratile vladara počеше da mrmljaju i da kritiziraju čudno ponašanje vjernoga sluge.

— Da ubije tako lijepu životinju! A ona bi odnijela kralja u dvorac najbrže...

Ali, kralj je imao veliko povjerenje u svoga vjernog slugu pa ih ušutka.

— Pustite ga! To je moj vjerni Ivan i ako je učinio tako nešto, on dobro zna razlog.

Povorka krene i svi su išli iza kralja i Princeze, dok ne stigoše do dvorskoga stubišta. Upravo kraj vrata, na jednoj pladnju, bijaše vezena košulja, izatkana od zlata i srebra.

Kralj se saže da je dohvati, kada vjerni Ivan zgrabi košulju zaštićen rukavicama i zavitla je u vatru koja bijaše gorjela podno stubišta.

Sluge iz pratnje i odličnici iz dvorca ponovno počеше šuškat protiv vjernog Ivana.

— Kakav bezobrazluk! Sada je spalio kraljevu vjenčanu košulju!

Ali, kralj ponovno reče:

— Pustite ga da čini što hoće, to je moj vjerni Ivan, on zacijelo ima razloga zašto čini takve stvari!

Proslavljeno je vjenčanje i kada je, poslije ceremonije, kraljica počela plesati, vjerni ju je sluga već spremno iz prikrajka gledao. Odjednom, mlada žena problijedi i pade na zemlju onesviještena. Ivan dotrči do nje, podiže je i odnese do najbliže postelje i brzo joj isisa tri kapi krvi iz grudi. Mlada kraljica se odmah povrat i osvijesti.

Ali, skandal i šapat neodobravanja ovakva »slobodnog« ponašanja prenuše i podbodoše kralja, koji uzvikne pun bijesa:

— Ovaj put si pretjerao! Ne mogu ti oprostiti, Ivane! I kralj pozva stražare da uhapsu njegova vjernoga slugu.

— Zatočite ga! Sutra će biti odveden u podzemnu samicu gdje će provesti ostatak života!

A vjerni Ivan, znajući što će se dogoditi, zatraži od kralja još posljednju riječ.

— Svi osuđenici imaju pravo da kažu nešto, zar ne? Mogu li i ja?

— Možeš — reče kralj.

Onda vjerni Ivan ispriča kako je čuo razgovor triju gavrana i objasni da je tako postupio kako bi spasio njega i kraljicu.

— Kako sam bio nepravedan, vjerni moj Ivane! Kako sam bio lakovjerman i kako sam nedolično osudio tvoju vjernost — uzvikne kralj i naredi vojnicima da ga oslobode.

Ali, čim izgovori posljednju besjedu, vjerni se Ivan okameni, ostavši u istome položaju, nepokretan i nijem.

Kralja i kraljicu vrlo ražalosti nesreća vjernog sluge.

— Oh, kako sam bio slijep i kakvu sam ludost učinio — žalio je kralj.

Onda naredi da se kameni kip prenese u kraljevske odaje i da se postavi pored njegove postelje; htjede, naime, sama sebe kazniti da ne prođe dan, a da se ne sjeti svoje nezahvalnosti vjernome slugi. Kad god bi ga pogledao, kralj nije mogao zadržati suze i često su ga čuli gdje uzdiše:

— Vjerni moj Ivane! Kad bih samo mogao da ti vratim život!

Prošlo je bilo već dosta od toga i mlada kraljica donese na svijet dva dječaka blizanca, koji su rasli i ispunjavali veseljem život svojih roditelja. Jednoga dana, dok se kralj bijaše igrao u svojoj sobi s dječacima, podiže pogled prema kipu svoga vjernog sluge, kao što je to već mnogo puta bio učinio, i s bolom uzviknu:

— Vjerni moj Ivane, kada bih mogao da ti vratim život moja bi sreća bila potpuna! Ništa mi ne nedostaje, ali sretan nisam: grižnja savjesti zbog zla koje sam učinio ne prestaje.

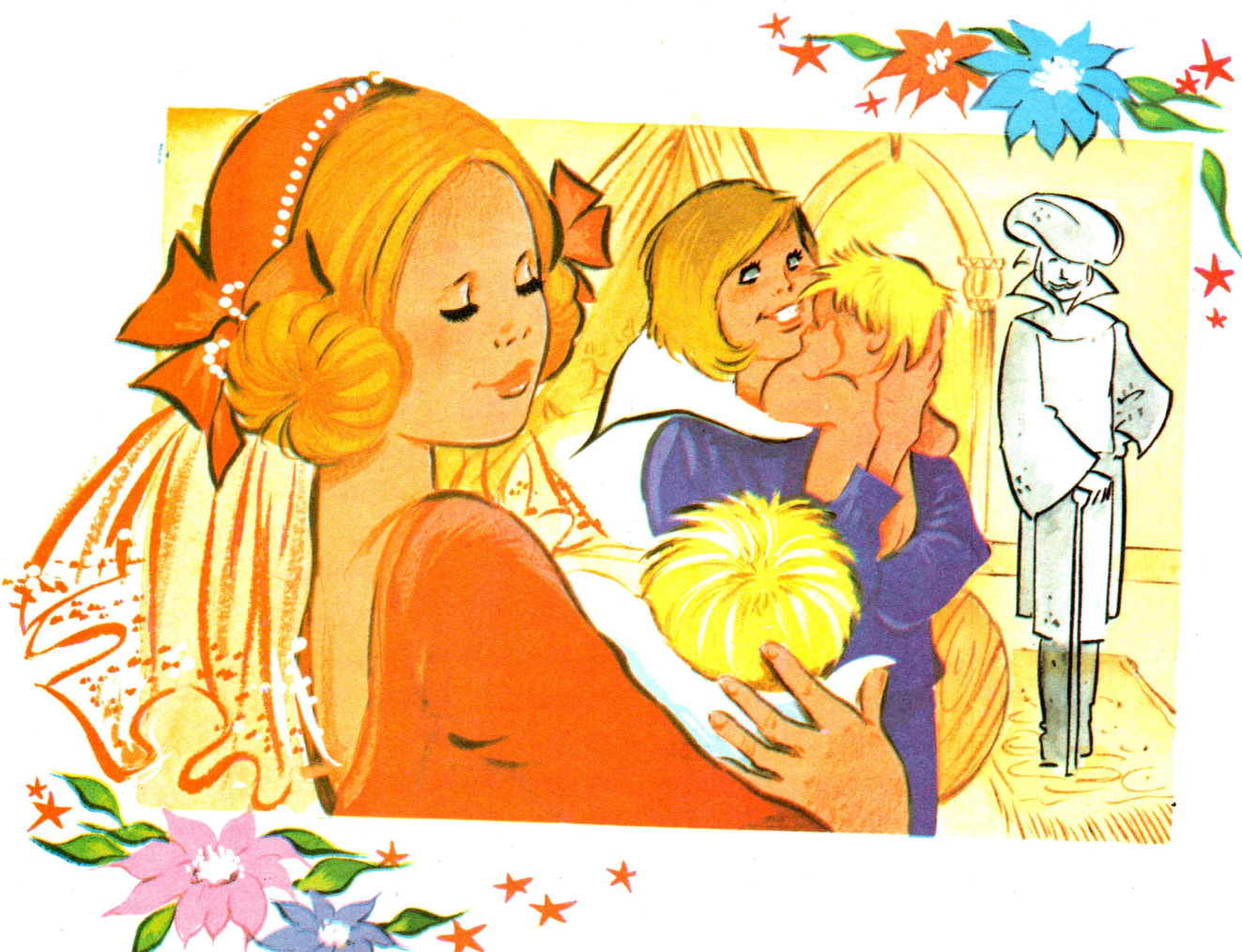
A onda, odjednom, kameni kip progovori:

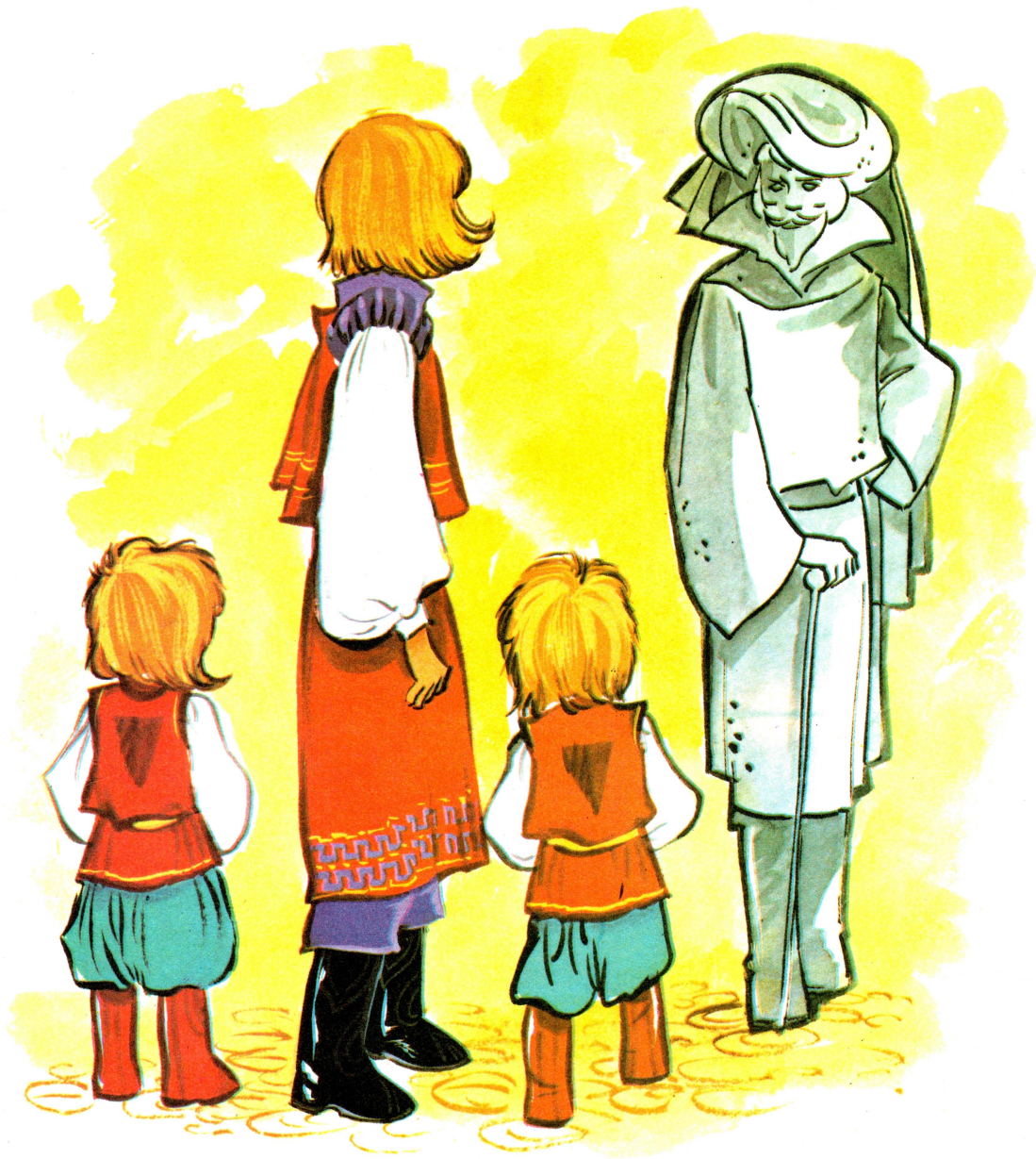
— Možeš mi vratiti život, ako budeš žrtvovao ono što ti je najdraže.

— Za tebe ću žrtvovati sve što imam — reče kralj.

— Ako je tako — nastavi kip — reći ću ti što treba učiniti: moraš osuditi svoje sinove na istu kaznu koju si meni bio namijenio. Samo tako možeš me vratiti u život!

Kraljevo se srce steže od bola već na samu pomisao da bi njegova nježna djeca mogla provesti ostatak života u

podzemnoj tamnici, ali kad se sjeti nesebičnosti i vjernosti svoga sluge, koji zbog njega i život bijaše izgubio, ni trenutka ne posumnja u ono što treba učiniti. Očiju punih suza, naredi da dođe straža i da odvede dvojicu malih prinčeva; izlubi na rastanku svoju djecu dok mu se srce cijepalo, spreman da ih više nikada ne vidi.

Straža dođe i baš kad povedoše djecu, kameni kip vjernog Ivana oživi.

— Tvoja spremnost na žrtvu dovoljna je — reče vjerni Ivan. — Tvoja djeca ne trebaju izdržati tako strašnu kaznu.

Kralj se obradova i presretan zagrli vjernoga slugu. Kad ču da stiže kraljica, sakri Ivana i djecu u ormar.

— Draga! — reče kralj kada ona uđe. — Možemo vratiti život našem vjernom Ivanu, ali bi zato trebalo žrtvovati našu djecu. Moramo ih zatvoriti u tamnicu i nikad ih više ne smijemo vidjeti.

Kraljičino lice strašno problijedi, srce joj ispuni zebnja, ali ipak reče:

— Bez naše djece, moj život više nema nikakva smisla, ali ipak mislim da mu to dugujemo zbog njegove velike odaynosti. Dugujemo mu, na žalost, ovu veliku žrtvu.

Zadovoljan jer i kraljica jednako kao on misli, otrči do ormara i otvori ga da iz njega iziđu djeca i Ivan.

— Vjerni Ivan je spašen, a našoj se djeci nije ništa dogodilo! Bilo je to samo veliko iskušenje prijateljstva.

Pa ispriča kraljici što se sve zbilo.

Od toga dana, vjerni Ivan je opet zauzimao svoj položaj u dvorcu i tako su svi sretno živjeli ostatak života.

DVANAEST KRALJEVIH LOVACA

Jedan mladi princ cijelim je srcem volio neku lijepu djevojku, kćerku nekog plemenitaša, koja je njega isto tako ljubila. Dvoje mladih provodilo je mnogo vremena zajedno, razgovarajući i šetajući vrtom u dvorcu djevojčina oca. Bili su doista zaljubljeni i obećali su jedno drugom da će se vjenčati čim budu malo stariji.

Jednoga dana, dok je mladi princ bio sa svojom izabranicom, dobi pismo od kralja, svoga oca, u kome ovaj piše da je teško bolestan i da ga želi vidjeti prije nego umre.

Onda mladi princ reče svojoj ljubljenoj:

— Moram ići, a sada te, eto, ne mogu povesti kao što bih htio. Ali, ostavljam ti ovaj prsten u залог. Kada budem kralj, vratit ću se po tebe i bit ćeš mi ženom.

— Čekat ću koliko bude trebalo — obeća djevojka.

Princ uzjaha svoga lijepog konja i ode, dok je djevojka tužna srca gledala kako ga skriva oblak prašine u daljini. No, tješila ju je pomisao da će se njezin voljeni uskoro vratiti.

Kada je mladi princ stigao u svoje kraljevstvo, otac mu bijaše u postelji, u teškome stanju i reče svome nasljedniku:

— Sine moj, za ženu sam ti namijenio princezu iz susjednog kraljevstva. Obećaj da ćeš poštovati moju želju!

Zaslijepljen bolom, mladi princ obeća da će ispuniti želju svoga oca, ne sjetivši se da već ima izabranicu.

Kralj umrije i princ zauze prijesto u svojoj zemlji. Onda je morao ispuniti obećanje koje je dao ocu i tako, s velikim bolom u srcu, posla u susjedno kraljevstvo poruku da traži ruku princeze.

Kada je čula tu vijest, njegova se ranija izabranica razboli teško i rastuži toliko da čak poče odbijati hranu.

Otac je upita:

— Zašto si tako tužna, kćeri? Traži sve što želiš, donijet ću ti, ako će to razveseliti tvoje srce.

Djevojka na tren ostade zamišljena, a onda odgovori:

— Oče, voljela bih imati jedanaest druga posve nalik meni: istoga lica, izgleda i stasa.

— Čudna želja, ali ako je to ono što će te razveseliti, ispunit ću je — odgovori kralj.

I odmah naredi da krenu emisari kroz kraljevstvo i da pretraže sve dok ne nađu jedanaest djevojaka posve nalik princezi.

I oni krenu da obave posao. Prođe neko vrijeme i oni se doista vrate s jedanaest djevojaka istih kao kraljeva kći licem, izgledom i stasom.

— Evo ih, kćeri! Jesi li zadovoljna?

— Da, oče. Ali, još nešto želim.

— Reci — odvratila otac.

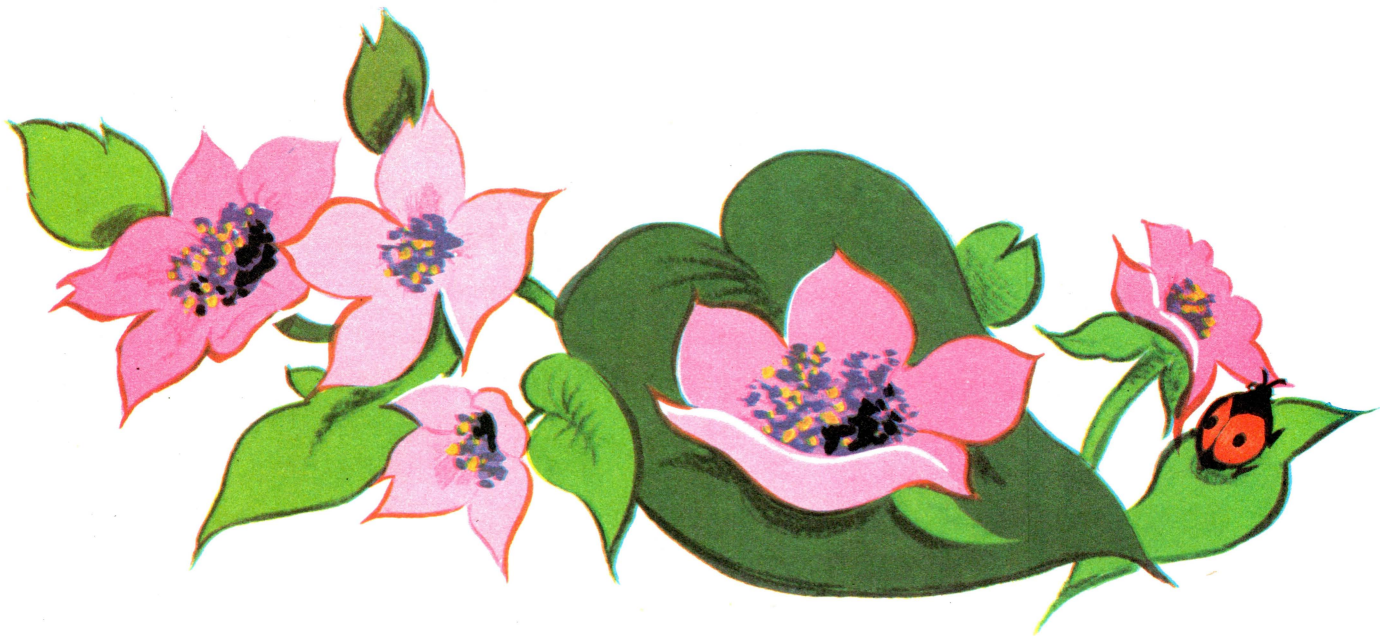
Onda djevojka zatraži da dvorski krojač napravi dvanaest lovačkih odijela, posve iste boje i oblika. Kada su bila gotova, obuku ih ona i jedanaest djevojaka. Potom uzjašu dva-

naest brzih konja i upute se u dvorac princa — nevjernika kojeg je još svejednako voljela. Ondje djevojka upita dvorskog majordoma jesu li kralju potrebni jahači.

— Pitajte ga sami, evo, kralj upravo dolazi — odgovori čovjek.

Kralj vidje djevojku odjevenu po lovački i ne prepoznađe je, ali kada ih vidje sve onako zgodne i ljupke, prihvati ponudu i dvanaest djevojaka postadoše kraljevski jahači.

Mladi kralj je na dvoru imao čarobnoga lava — sveznada. To je bila životinja koja je mogla saznati sve skrovitosti i tajne. Jedne noći, lav reče kralju:

— Sigurno misliš da si prihvatio dvanaest običnih jahača, zar ne?

— Dakako! — odgovori kralj.

— Varaš se. Radi se o dvanaest djevojaka — odgovori lav.

A kralj odgovori:

— Ne mogu vjerovati! Kako to možeš dokazati?

— Vrlo lako — nastavi životinja. — Treba samo da narediš da sluga pospe zrna graška hodnikom: muškarci čvrsto koračaju i kad nagaze grašak, zdrobe ga, pa se nijedno zrno neće kotrljati; žene hodaju sitnijim koracima i ne podižu toliko noge, pa će se grašak kotrljati.

Kralju se učini da je to dobar savjet pa naredi da pošalju slugu da prospe grašak.

Ali, drugi kraljev sluga, kome se bijahu dopala dvanaestorica jahača, ču ovaj razgovor pa odluči djevojke obavijestiti o svemu.

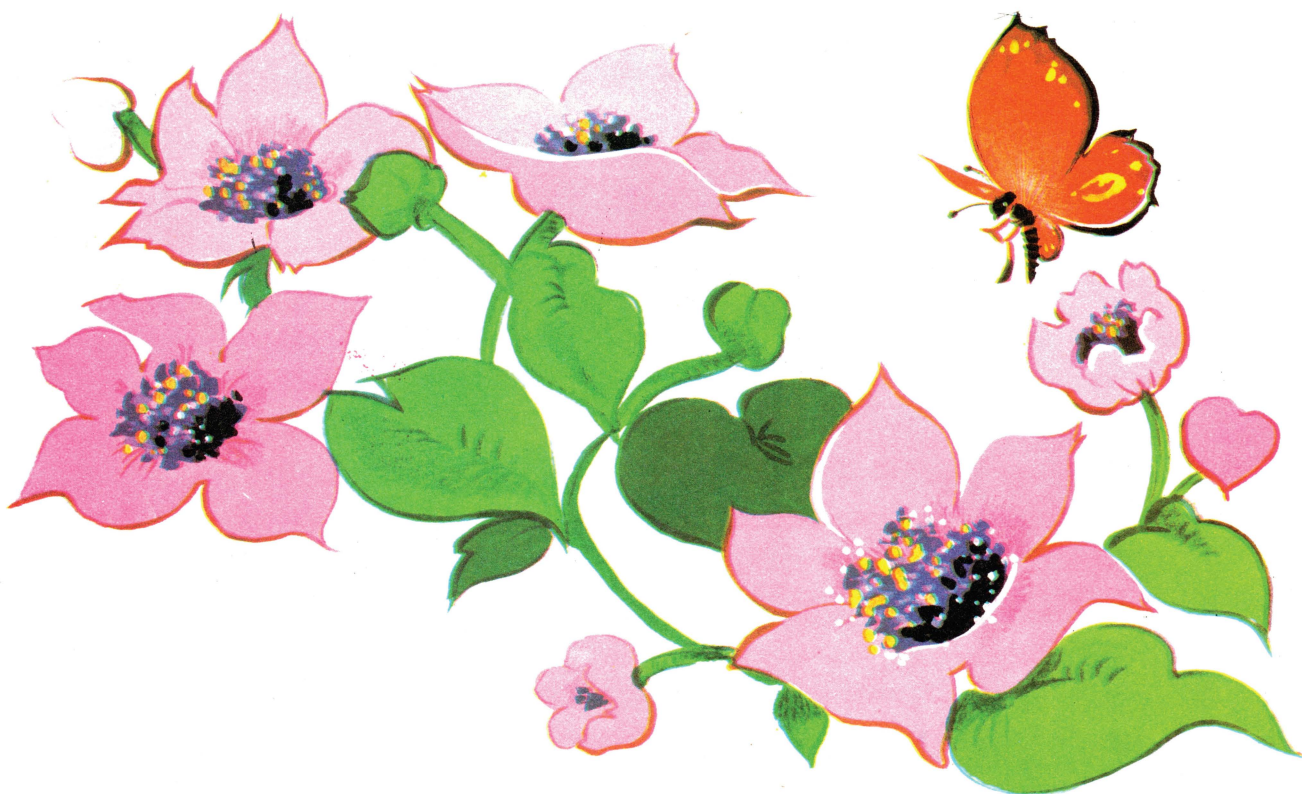
— Kraljev lav želi pokazati da ste djevojke — reče bivšoj kraljevoj izabranici.

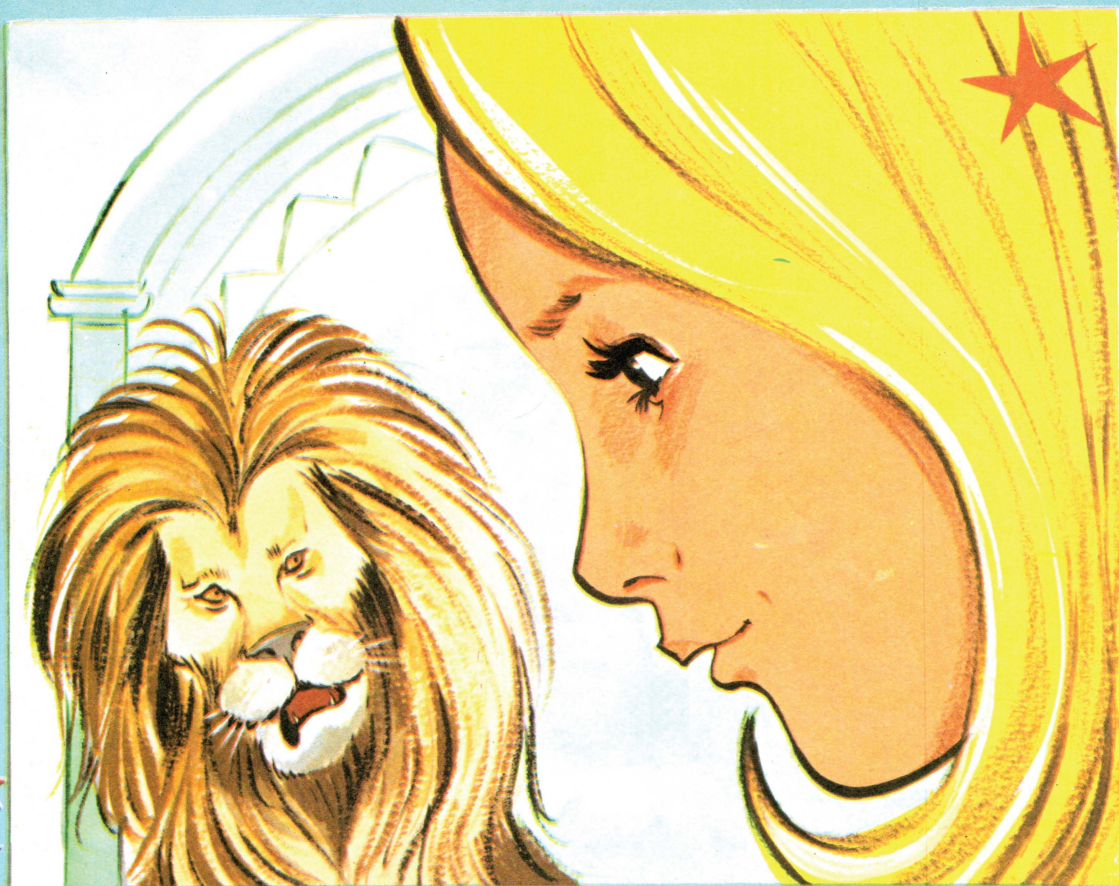
Djevojka zahvali slugi, pa ovako upozori drûge:

— Kada sutra budete prolazile dvorskim hodnikom, čvrsto gazite po grašku.

Kao što bijaše dogovoreno, kralj naredi da mu pozovu dvanaestoricu jahača, ali oni, prolazeći hodnikom, tako čvrsto gaziše da se ne otkotrlja nijedno zrno graška. Onda kralj reče lavu:

— Prevario si me. Njihovi koraci su muški.

— Sigurno su znale da ćemo ih provjeravati — odgovori lav. Naredi da sluga donese dvanaest preslica, pa ćeš vidjeti kako će odmah okrenuti glave prema njima, što se ne bi dogodilo da su muškarci.

Kralj naredi da se postavi dvanaest preslica u predsoblju pa pozove dvanaestoricu jahača. Ali, sluga koji im bijaše sklon, obavijesti ih o novoj zamci u koju su pokušavali da ih uhvate, pa djevojka ovako reče svojim pratiljicama:

— Nemojte pokazati nikakvo zanimanje za izložene preslice i ne zaustavljajte se kraj njih.

Slijedećeg jutra, kada je kralj naredio da ih pozovu, djevojke prodoše pored preslica i ne pogledavši ih.

Kralj reče lavu:

— Opet si me prevario. Nisu čak ni pogledale preslice! Ne sumnjam, to su muškarci.

— Znale su da će biti provjeravane i pretvarale su se — uporno će lav.

Umiren i uvjeren, kralj smete s uma sve ove raspre, pokazujući i dalje naklonost prema dvanaestorici jahača, koji su ga pratili u svaki lov.

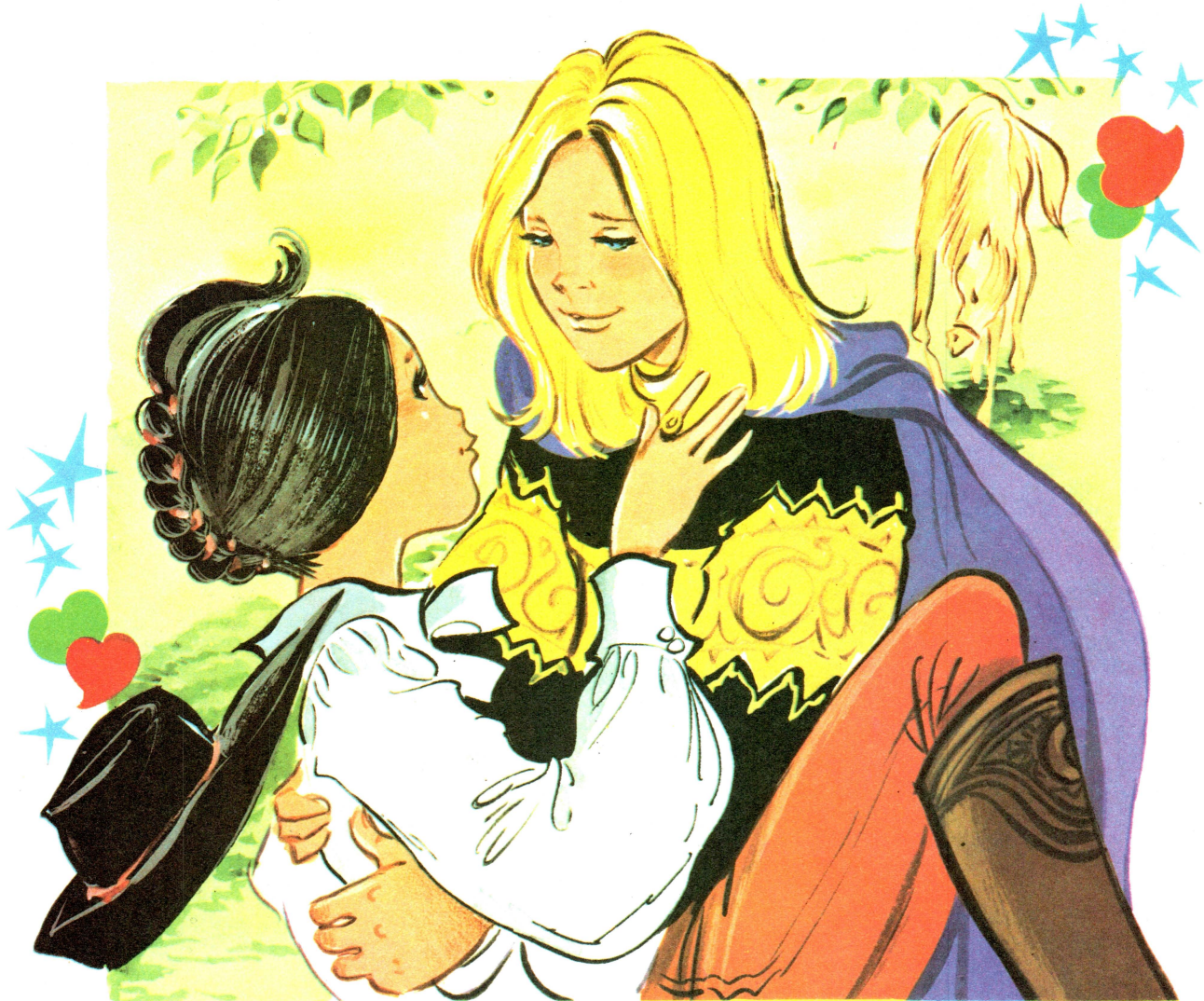
Jednoga dana, dok tako bijahu u lovu, stiže vijest da kraljeva zaručnica tek što nije došla iz svoga kraljevstva. Kada to ču naša djeva, srce joj se steže i pade na zemlju bez svijesti.

Kralj pomisli da je neka nezgoda posrijedi, pa pritrča u pomoć svome omiljenom jahaču. Siđe s konja i naže se nad mladića, pa mu skide rukavicu da vidi je li ranjen; a onda ugleda prsten koji bijaše poklonio djevojci kao zalog ljubavi i obećanje braka.

— Oh! — uzvikne uzbuđeno. — To je uistinu žena!

Pogleda je pažljivije i prepozna je. Onda je nježno poljubi, a ona otvori oči.

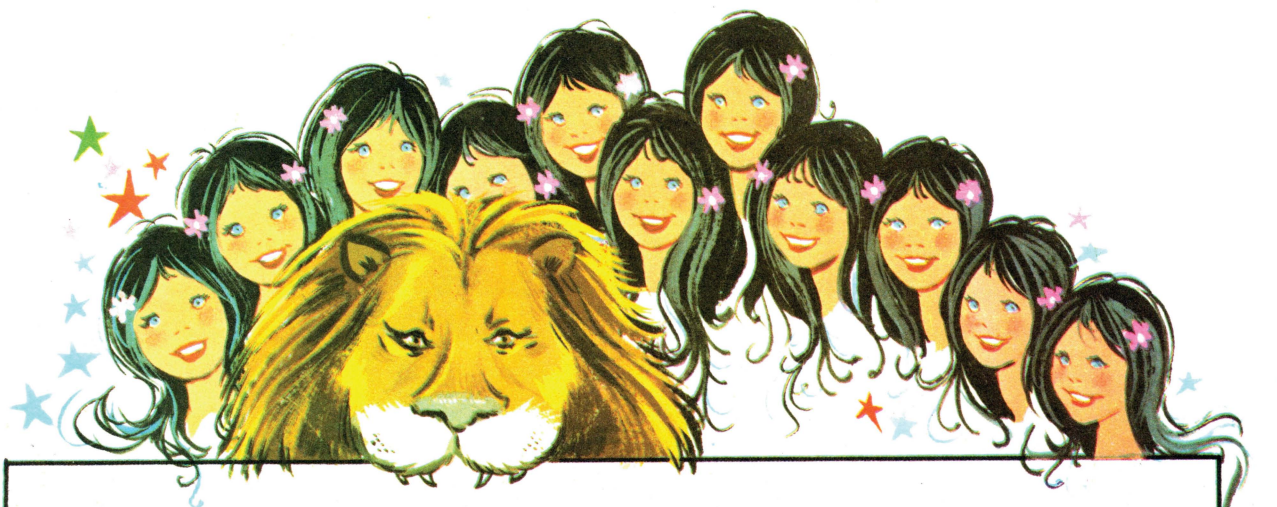

Kralj reče:

— Samo si ti moja prava zaručnica i ništa na svijetu ne može to izmijeniti. Ne znam kako sam to mogao zaboraviti!

Povede je u dvorac i odmah posla glasnika u susjedno kraljevstvo, s porukom da princeza ne kreće na put, jer je kralj odlučio oženiti djevojku kojoj bijaše dao riječ prije nego njoj.

Uskoro je proslavljena svečana svadba i u cijelome kraljevstvu bijaše veselo. Poslije proslave, jedanaest djevojaka — pratilja bijahu nagrađene i vrate se kućama. Dvorski lav ponovno zadobi kraljevo povjerenje pošto je, na kraju krajeva, govorio skrivenu, važnu istinu: kraljevi jahači ne bijahu mladići, nego djevojke.

STAKLENI KOVČEG

U nekome selu življaše darovit i sposoban mladić; bijaše krojački šegrt.

Riješen da popravi svoju sudbinu, krene u svijet.

Hodaše tako cio dan i kada pade noć, stiže u neku veliku šumu, pa se izgubi, ne uspijevajući da nađe put.

— Ne ostaje mi drugo, nego pronaći kakvo sklonište gdje bih proveo noć — pomisli mladić.

I poče da traži; trava i mahovina mogle su poslužiti kao udoban ležaj, ali u šumi ima divljih zvijeri i neće biti siguran. Najzad se, prozebao i uplašen, odluči smjestiti u krošnji nekoga visokog drveta, čije su grane na jednom mjestu činile ugodnu zaravan, a tu je i od zvijeri bio siguran.

Tako prođe neko vrijeme, kada iznenada nedaleko od toga mjesta ugleda svjetlost.

— Mora da je to neka kuća — pomisli. — Možda mi ondje pruže utočište.

Pažljivo se spusti niza stablo i uputi ka mjestu gdje se vidjela svjetlost. Nađe se ispred brvnare pa razveseljen i očekujući pomoć odlučno zakuca na vrata.

Otvori mu suhonjav, sijed starčić, čudno odjeven u halje od raznobojnih krpica.

— Tko ste vi i što hoćete? — upita oštro.

— Ja sam samo siroti krojački šegrt — odgovori mladić. — Noć me zatekla u neznanu kraju; molim vas da mi date sklonište za večeras.

— Ne želim imati posla s lutalicama. Idi na drugo mjesto — starac će smeten izgledom i riječima mladića.

Promijeniše još koju, pa se starac smekša i sažali, te primi namjernika u kolibu. Onda mu spremi nešto jela i dobru postelju.

Šegrt spavaše cijele noći kao janje, te bijaše vrlo umoran. Kada jutro bijaše već dobrano poodmaklo, probudi ga strašna galama i rika.

— Što se događa? — pomisli.

Iskoči iz kreveta, brzo se obuče i izađe da vidi što se zbiva.

I gle čuda! Nedaleko od kolibe ogroman bik, sjajno-crni i jedan srndać raskošnih rogova, ogorčeno su se borili; gurali su se i tukli tako snažno da je tlo drhtalo pod njihovim kopitima, a zrak paraše njihova rika.

Mladić se pritaji zadržavajući dah i u čudu promatraše neobičan događaj. Jedno vrijeme činilo se da su životinje podjednako snažne, dok iznenada lakim pokretom srndać ne zabode rogove u tijelo bika; ovaj pade na zemlju, ričući od bola.

Šegrt se i ne sabra pravo, a jelen se ustremi ka njemu, poduhvati ga rozima i u kasu odbrza poljem.

— Ovo je moj kraj! — mladić će samom sebi.

U nekoj ludoj nadi, kako to već u nevolji biva, učini mu se da neće biti zgorega da se, eto toliko koliko je preostalo do kraja, primi za roge jelena kako ne bi pao. Naime, nemio događaj sve je većma nalikovao neobičnu putovanju, a mladiću se činilo da leti. Najzad, životinja stade ispred duga, kamenog zida i spusti mladića pažljivo na zemlju.

Ošamućen, šegrt vidje kako srndać snažno nalijeće na neka vrata u zidu sve dok se nisu otvorila; iznutra sukne plamen i oblak plavičaste pare, koja sakri životinju. Siroti mo-

mak nije znao ni što da čini ni kamo da bježi, kad začu neki glas, koji kao da je izlazio iz stijene:

— Uđi, uđi i ne boj se!

Ohrabren i kao privučen nekom tajanstvenom snagom, krojač ustane, krene za glasom i obrete se pred ogromnim željeznim vratima, koja se sama otvoriše. Zakroči u neku ogromnu salu uglačana stropa i zidova, išaranih čudnim znaci-

ma.
Dok se divio prostoriji, tajanstveni glas se ponovno začu:

— Stani na kamen usred sale; on krije nešto čudesno.

Sad već bez ikakva straha, mladić ne počasi časa: stade na kamen sred sale. Ovaj polako poče ulaziti u zemlju i, poput dizala, spusti ga u drugu, donju salu, veličine one prve. Zidovi njezini bijahu u nišama punim bočica od prozirnog stakla; u njima bijahu gdje raznobojna ulja, gdje plavičasti dim, a na podu, jedan naspram drugog, dva povećana staklena kovčega.

Mladić se radoznalo približi da vidi što je u njima i nemalo se iznenadi kada vidje prekrasnu minijaturnu zgradu, od mramora i jaspisa.

— Izuzetno djelo! — pomisli. — Reklo bi se da ga je napravio veliki umjetnik!

— Virni u drugi — oču tajanstveni glas. — Ono što je u njemu, još je ljepše.

Krojač se okrene i pođe ka drugome kovčegu od njež-
noplavičasta stakla. Unutra bijaša prekrasna djevojka, a či-
njaše se kao da zadovoljno spava. Duga plava kosa obavijala
ju je poput pokrivača; lice joj bijaše nježno i blagorumeno
poput latice ruže.

Mladić zastade zadivljen, a djevojka iznenada otvori oči, pogleda ga, pa uzviknu:

— Najzad slobodna! Brzo, brzo — reče. — Pomozi da izidem odavde. Otvori zasun na ovome kovčegu i oslobodi me čarolije.

Mladić učini što je djevojka tražila; ona iskoči, potrča i sakrije se u jednom uglu sale, gdje se pokri crvenim pokrivačem. Onda pozva mladića da dođe do nje.

— Tebe sam odavno sanjala! — reče.

Mladić žurno pride djevojci, a ona ga poljubi. Potom doda:

— Sudbina te poslala da prekineš moje patnje. Danas počinje i tvoja sreća, jer ti si onaj što mi ga je sudba namijenila. Dođi i počuj moju priču!

I ljepojka ovako okrene:

— Moj otac bijaše grof, velikoga imanja i blaga. Ali umrije, isto kao i moja majka, dok bijah dijete. Prema oporuci

budem prepuštena brizi starijega brata, koji je brinuo o mo-
me odgoju s puno obzira i nježnosti. Nas dvoje u svemu se
slagasmo, voljesmo i bijasmo sretni u našem dvorcu, gdje
uvijek bijaše gostiju i posjetilaca. Putnici namjernici i stranci,
vazda su toplo dočekivani u nas.

Jedne noći na vrata zakuca neki stranac koji, kako re-
če, htjede u susjedni grad. Zamoli nas da prenoći i odmori
konja; i jahač i životinja bijahu umorni od duga puta. Primis-
mo ga ljubazno, a on nas za večere zabavljao brojnim pri-
čama, zgodama i pošalicama. Moj brat je bio oduševljen nji-
me i neumorno ga je slušao, pa mu reče da ostane nekoliko
dana u dvorcu. Stranac prihvati i dadosmo mu sobu.

Riječ po riječ dugo u noć i bijaše već kasno kad kre-
nuh na počinak. Tek počeh tonuti u san, kad začujem zvuke
neke glazbe, čudesne ali pjevne melodije. Silno radoznala,
htjedoh pozvati služavku da mi objasni odakle ta glazba. Ka-
ko se prepadoh kad nađoh da ne mogu prozboriti ni riječ!
Nijema!

Pridigoh se i pri svjetlosti svijeće vidjeh stranca kako
ulazi u moju odaju, iako vrata bijahu zaključana! Još mi pro-

strijeli mozgom da li on to svira i pogledah ga upitno, a on i ne trepnuvši priđe mojoj postelji i reče:

— Zahvaljujući moćima koje imam, dođoh ovamo — reče. — Nudim ti svoje srce i molim tvoju ruku.

Bijah zbunjena, ali me odbije samouvjerenost i drskost toga čovjeka, pa ga ne udostojih odgovora. Neko vrijeme čekao je da nešto kažem, a onda se razbjesni.

— Kaznit ću tvoju oholost — reče i izađe iz sobe.

— Ta noć mi bijaše najduža u životu — nastavi djevojka. — Probdjeh, a u zoru otrčah da ispričam bratu što se zbilo. Ali ne nađoh ga! Sluga reče da je otišao u lov sa strancem čim je zora zarudjela.

Naredih da mi osedlaju konja i u pratnji sluge pođoh ka šumi, uznemirena lošom slutnjom. Ubrzo se konj mog sluge spotače i slomi nogu, pa sam morala sama dalje. Onda ugledah stranca gdje ide prema meni, vodeći na ularu prekrasna srndaća. Pobješnjeh i htjedoh ga kazniti bičem, ali se toga

trena i moj konj spotaće i pade na zemlju. Onda stranac nešto promrmlja i ja izgubih svijest.

Djevojka stade načas i uzdahnu.

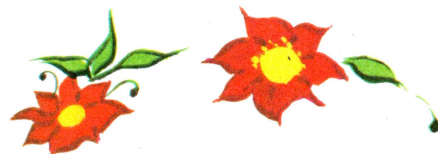
— Kada sam se osvijestila našao se na čudnu mjestu, u ovome mrtvačkom kovčegu od stakla ne znajući ni zašto ni što se desilo. Ali, vještac se pojavi opet.

— Rekao sam da ću se osvetiti — procijedi. — Tvoj brat je sada srndać, tvoj dvorac je majušan i zatvoren je u staklenom kovčegu, tvoje sluge, pretvorene u dim, zatvorene su u više bočica. Ako pristaneš na moj prijedlog, možeš ih osloboditi čarolije, a ako ne želiš biti mojom ženom, sve će tako ostati dovijeka.

Kako i opet ne rekoh ništa, vještac izađe iz sobe i ostavi me da spavam dubokim snom, iz kojeg si me ti probudio — završi djevojka.

— Nevjerojatno — uzvikne šegrt. — Onda je onaj srndać koji me ovamo donio, zapravo tvoj brat?

— Zacijelo — reče djevojka. — Ali moram ti ispričati još nešto što sam sanjala i što mi je pomoglo da sačuvam nadu u spas: među zgodama koje vidjeh u tome snu, bijaše i

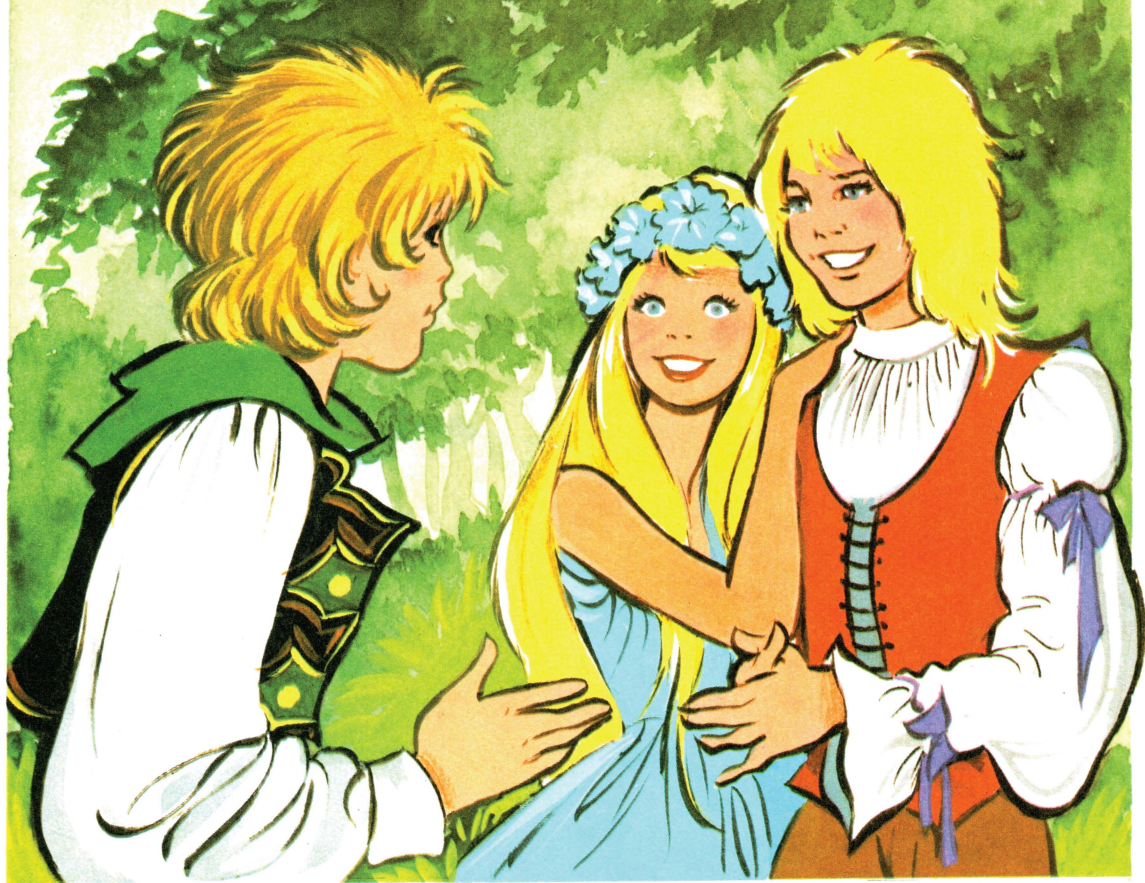
jedna s mladićem koji me oslobađa i pomaže mi da vratim pravu veličinu dvorca i da s brata i slugu skinem čari. Jutros kad te ugledah pomislih: eto, san barem katkada postane stvarnost.

Onda mladić ispriča djevojci što on bijaše vidio: kako se srndać borio s crnim bikom, kako ga je nadvladao i ubio i kako je potom njega među rogovima donio do zida gdje se krio dvorac vješca.

— Požuri, pomози mi da učinim još nekoliko stvari koje sam u snu vidjela da treba učiniti — reče djevojka. — Prvo, kovčeg u kome je dvorac treba staviti na ovu pločicu.

Čim su kovčeg stavili na pločicu, on počе da se uzdiže, noseći i mladića i djevojku, sve dok se ne nađоše vani, na nekoj livadi. Onda djevojka otvori poklopac kovčega i pred njihovim očima dvorac počе da raste sve dok ne zado- bi pravu veličinu.

Vratiše se u podrum, staviše na kamen i bočice u kojima su bila ulja, zapravo začarane sluge, a nevidljiva ih ruka ponovno vrati na onu livadu. Bočice otvoriše, kao što djevojka bijaše vidjela u snu i iz njih namah izađe plavičasti dim, koji ubrzo poprimi oblik grofičinih slugu. Daskora, sve bijaše kao prije; trebalo je još samo povratiti djevojčina brata.

— Nadam se da će se vratiti, ali to nisam vidjela u snu — reče ona.

— Ako je to srndać koji me ovamo donio, mora da nije daleko — uvjeravao je momak.

Domalo iz šume izađe i brat djevojke, zdrav i čitav, a ona mu se presretna obisne oko vrata, nježno ga grleći. Potom mu predstavi i mladića, njihova spasioca.

Sve troje uputiše se u dvorac jarko osvijetljen svim svjetiljkama koje su imali, sve bijaše kao do onoga dana kada je dvorac snašla propast. Sluge već bijahu postavile stol za svadbeni objed, a zbunjen ali sretan krojački šegrt nije mogao vjerovati u toliku sreću.

